

Oponentní posudek rigorózní práce

Název práce:	Kognitivní, emocionální a behaviorální dimenze strachu v úkolových situacích v matematice
Autorka práce:	Bc. Blanka Neudörflová
Vedoucí práce:	doc. PhDr. Isabella Pavelková, CSc.

Autorka ve své rigorózní práci navazuje na diplomovou práci Strach v úkolové situaci v matematice a rozšiřuje ji jednak o analýzu žákovských preferencí při výběru jednoho ze dvou typů matematických úloh, jednak a o porovnání motivační situace při zadání těchto dvou úloh s nejnovějším výzkumem, který byl u nás v dané problematice realizován. Pozornost je věnována zejména komponentám strachu, jejich souvislosti s žákovským výkonem, diferenciaci strachu na facilitující a inhibující strach, ověření překrytí jednotlivých strachových ukazatelů tematizovaných v literatuře a souvislostem strachu s dalšími charakteristikami jako je self-efficacy, flow prožitek, subjektivně vnímaná obtížnost, výkonová motivace. Zabývá se také tím, zda se strach v doméně matematiky překrývá s žákovským strachem v matematické úkolové situaci, jaké jsou preference při výběru jednoho ze dvou typů matematických úloh, a porovnáním motivační situace při zadání těchto dvou úloh s výzkumnou studií motivační situace při práci na kognitivně náročnějších úkolech.

Práce přináší podklad pro lepší operacionalizaci a vytvoření diagnostických metod pro oblast strachu ve škole. Je logicky členěna, má přehlednou strukturu. Obsahuje všechny povinné součásti, požadovaný rozsah je dodržen. Odkazy na literaturu jsou v pořádku.

Teoretická část, založená především na studiu zahraniční literatury, zdařile shrnuje řadu modelů testové úzkosti. Pozornost je věnována také prověření souvislosti strachu, výkonové motivace a prožitku typu flow. V rámci testové úzkosti a strachu jsou prezentovány různé teorie testové úzkosti, a to jak z hlediska strukturálního přístupu, tak procesuálního uchopení testové úzkosti. Na teoretické části oceňuji nejen přehlednost představených teorií a modelů, ale zejména autorčinu snahu je vztahovat ke školnímu prostředí a k vlastnímu výzkumu. Ráda bych vyzdvihla, že teoretická část je nejen velice zdařilou částí rigorózní práce, ale má i charakter výborné přehledové studie. Drobnou výhradu mám pouze k citaci dle Vymětala na str. 24. Uvedený model není blíže specifikován, proto mi připadá matematické vyjádření neadekvátní. Také bych uvítala doplnění českých termínů výzva, hrozba, ztráta na str. 41 o termíny anglické, což autorka u jiných pojmů běžně dělá. Zlepšila by se tak přehlednost grafu na obr. 1.

Výzkumná část je uvedena představením cílů výzkumu, prezentací výzkumných otázek a stanovením hypotéz. U hypotéz bych doporučila formulaci v přítomném čase. Přehlednosti práce by podle mě prospělo i rozdělení složených hypotéz H4 a H6 do několika samostatných. Za zdařilou považuji kapitolu *Motivační ukazatele v úkolové situaci a v doméně matematiky*, která popisuje zkoumané proměnné. Oceňuji, jak se autorka dokázala vypořádat s operacionalizací strachu v situaci, se jednotlivé teoretické tematizace na úrovni operacionalizace překrývají. Podařilo se jí vytvořit několik strachových ukazatelů, které následně pročistila a nastínila operacionalizaci strachu, která by mohla být využita v budoucích výzkumech strachu ve škole.

Výsledky výzkumu jsou prezentovány přehledně a srozumitelně. Autorka získala rozsáhlé množství poznatků, které logicky strukturuje a třídí. Snad jen tabulky 10 – 13 a 20 by bylo vhodné prezentovat ve stručnější formě – stejným způsobem jako tabulku 14 a následující.

Závěr empirické části je věnován porovnání výsledků rigorózní práce s výzkumnou studií Pavelkové a Dvořákové z roku 2015, která se zabývala podobným tématem - motivační situací při práci na kognitivně náročnějších úkolech u studentů SOŠ. Domnívám se, že práci by prospělo tuto část jinak strukturovat: Vynechat popisné charakteristiky pro soubor žáků SOŠ a více se věnovat diskuzi.

Otázky pro obhajobu:

1. Proč autorka pro zjišťování rozdílů mezi svým výzkumným souborem a referenčními normami nepoužívá statistické testy? Proč se omezuje na porovnání s horním a dolním kvantilem?

2. Hypotéza H4 je formulována ve smyslu rozdílu mezi úzkostnými a neúzkostnými žáky, resp. žáky s facilitujícím a inhibujícím strachem. Tato problematika je řešena za pomoci korelačního koeficientu. Jak by autorka formulovala hypotézu H4 tak, aby více odpovídala problematice závislosti?

3. Jak by autorka stručně shrnula styčné body a rozdíly mezi výsledky své práce a výzkumné studie Pavelkové a Dvořákové? Mohly být výsledky ovlivněny odlišným složením výzkumných souborů?

Celkově práci pokládám za velmi zdařilou. Blanka Neudörfllová prokázala, že disponuje dobrou teoretickou citlivostí a ovládá badatelské postupy. Výhrady prezentované v posudku považuji za spíše dílčí a rigorózní práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 28.1.2018

Alena Škaloudová, Ph.D.